

UNISPACE III

O wiedeńskim kongresie ONZ opowiada dyrektor IGiK prof. **Adam Linsenbarth**

KATARZYNA PAKUŁA-KWIECIŃSKA: Wrócił Pan niedawno z Wiednia z Kongresu UNISPACE III. Co oznacza ten skrót?

ADAM LINSENBARTH: Pełna nazwa Kongresu brzmi „Trzecia Konferencja Narodów Zjednoczonych poświęcona eksploracji i pokojowemu wykorzystaniu przestrzeni kosmicznej” (*Third United Nations Conference on the Exploration and Peaceful Uses of Outer Space*). Dla wyjaśnienia należy jednak odwołać się do kilku wydarzeń historycznych związanych z lotami kosmicznymi. Wszyscy dobrze pamiętamy pierwszy załogowy lot kosmiczny Jurija Gagarina w październiku 1957 roku, który zapoczątkował nową erę w rozwoju badań kosmicznych i przyczynił się do wzmocnienia rywalizacji pomiędzy Związkiem Radzieckim a USA w podboju kosmosu. W rok później, tj. w roku 1958, w ONZ powołano ad hoc specjalny Komitet ds. Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej, który w roku 1959 został przekształcony w stały organ ONZ. Zadaniem tego komitetu, który działa do dziś, była koordynacja wszelkich poczynań związanych z badaniami kosmicznymi. W komitecie działają dwa podkomitety: ds. prawnych i ds. badawczo-technicznych. Polska od szeregu lat bierze udział zarówno w pracach komitetu, jak i podkomitetów. Zebrania tych organów odbywają się na przemian w Nowym Jorku i w Wiedniu. Komitet ten zorganizował w przeszłości dwie Konferencje ONZ poświęcone badaniom kosmicznym (w roku 1968 i 1982) oraz trzecią właśnie w Wiedniu w dniach od 19 do 30 lipca br.

Jaka była formuła obrad UNISPACE III i czym różni się ona od innych kongresów?

Kongres UNISPACE III miał bardzo złożoną i wielowątkową formułę. Imprezę otwierają i zamykają obrady formalne Komitetu ONZ ds. Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej. W Zgromadzeniu Generalnym uczestniczą oficjalne delegacje rządowe z państw wchodzących do ONZ. Skład osobowy takich delegacji jest

zglaszany przez ministerstwa spraw zagranicznych krajów członkowskich. W trakcie obrad delegacje poszczególnych państw składają raporty z działalności na polu badań kosmicznych oraz wyrażają swoje stanowisko na temat kierunków badań kosmicznych i ich koordynacji. Poza oficjalnymi wystąpieniami delegacji rządowych poszczególnych państw przedstawiane są także raporty i stanowiska organizacji międzynarodowych afiliowanych przy Komitecie ONZ. Do tej grupy zaliczają się międzynarodowe organizacje rządowe (takie jak Europejska Agencja Kosmiczna) lub nierządowe (np. Międzynarodowe Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji czy COSPAR). Główną część obrad Kongresu stanowi tzw. Forum Techniczne, na które składają się sympozja, seminaria, dyskusje panelowe i okrągłego stołu, organizowane przez agencje kosmiczne, organizacje międzynarodowe oraz firmy prywatne działające na polu badań kosmicznych. Integralną część Kongresu stanowiła bardzo duża wystawa techniczna ilustrująca osiągnięcia w badaniach kosmicznych poszczególnych państw lub agencji kosmicznych zarówno narodowych, jak i międzynarodowych.

Gdzie odbywały się obrady UNISPACE III i ile osób w nich uczestniczyło?

Obrady UNISPACE III zorganizowano w kompleksie kongresowym składającym się z dwóch centrów: Austria Center oraz Vienna International Center, które położone są na północnym brzegu Dunaju. Większość obrad odbywała się w Austria Center, gdzie znajdują się olbrzymie sale konferencyjne mogące pomieścić kilka tysięcy osób, jak i sale mniejsze, doskonale nadające się na seminaria lub sympozja. W Kongresie uczestniczyło ponad 3 tys. osób, w tym 185 delegacji rządowych, delegacje organizacji międzynarodowych i agencji kosmicznych, firm prywatnych, jak i osoby indywidualne.

Czy ranga Kongresu znalazła odbicie w udziale wybitnych osobistości życia politycznego lub społecznego?

Na pierwszym planie od lewej przedstawiciele delegacji polskiej: prof. Adam Linsenbarth i prof. Robert Gałązka

O randze Kongresu może świadczyć otwarcie obrad przez sekretarza generalnego ONZ Kofi Annana, jak również udział prezydenta Austrii Thomasa Klestila. Na czele wielu delegacji rządowych stali ministrowie spraw zagranicznych.

Kto reprezentuje Polskę w pracach Komitetu ONZ ds. Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej i jaki był skład delegacji polskiej na UNISPACE III?

Nie ma stałego składu delegacji polskiej na posiedzenia Komitetu lub podkomitetów ds. pokojowego wykorzystania przestrzeni kosmicznej. Za każdym razem skład delegacji polskiej zatwierdza Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Jeśli chodzi o podkomitet ds. badawczych i technicznych, to z reguły propozycję składu delegacji przedstawia Komitet Badań Kosmicznych i Satelitarnych Polskiej Akademii Nauk. Przewodniczącym delegacji polskiej na UNISPACE III był prof. Robert Gałązka (przewodniczący Komitetu Badań Kosmicznych i Satelitarnych). W skład delegacji polskiej wchodził ponadto: prof. Piotr Wolański z Politechniki Warszawskiej, prof. Stanisław Oszczak z ART w Olsztynie, prof. Marek Banaszekiewicz z Centrum Badań Kosmicznych PAN, dr Jan Błęcki z Centrum Badań Kosmicznych i ja (wchodziłem także w skład 12-osobowej oficjalnej delegacji Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji). Warto zauważyć, że delegacje z innych państw były znacznie liczniejsze, np. delegacja Węgier liczyła ponad 30 osób.

Wspominał Pan, że trzon obrad stanowiły sesje naukowo-techniczne organizowane w ramach tzw. Forum Technicznego. Jaka była tematyka tych obrad?

Wachlarz tematów był niezmiernie szeroki, poczynając od podstawowych badań kosmicznych związanych z badaniami Słońca i planet Układu Słonecznego, poprzez budowę raket i stacji kosmicznych, załogowe i bezzałogowe loty kosmiczne, kończąc na badaniach Ziemi z przestrzeni kosmicznej. W sumie zorganizowano ponad 40 seminariów i dyskusji panelowych. Wiele miejsca w obradach zajęły oceny aktualnego stanu wiedzy o Ziemi i jej środowisku naturalnym. Tym zagadnieniem było poświęcone forum naukowe omawiające zmiany klimatu i środowiska. Z kolei inne forum zajmowało się zintegrowaną strategią obserwacji Ziemi. Były też seminaria poświęcone globalnym systemom meteorologicznym, globalnym systemom nawigacji, GPS, no i oczywiście teledetekcji.

Jak oceniono dotychczasowy wkład teledetekcji w badania zjawisk zachodzących na powierzchni Ziemi?

Proszę sobie wyobrazić, że byłem szalenie zaskoczony tym, jak wiele miejsca osiągnięciom z tego zakresu poświęcił w swoim wystąpieniu sekretarz generalny ONZ Kofi Annan. To samo dotyczy wypowiedzi prezydenta Austrii, jak i przedstawicieli różnych organizacji międzynarodowych. Problemy teledetekcji omawiano podczas kilku seminariów. Seminarium Międzynarodowego Towarzystwa Fotogrametrii i Teledetekcji (ISPRS) poświęcone było wykorzystaniu danych teledetekcyjnych do sporządzania map topograficznych i tematycznych. ISPRS we współpracy z Europejską Agencją Laboratoriów Teledetekcyjnych (EARSeL) zorganizowało sympozjum na temat roli teledetekcji w prognozowaniu i monitorowaniu klęsk żywiołowych. Sympozjum o podobnej tematyce zorganizowała Europejska Agencja Kosmiczna (ESA) we współpracy z Japońską Agencją Kosmiczną (NASDA). ISPRS wspólnie z NASA zorganizowała dyskusję panelową poświęconą roli teledetekcji w monitorowaniu środowiska. Z kolei Kanadyjska Agencja Kosmiczna (CSA) wspólnie z Kanadyjskim Centrum Teledetekcji (CCRS) zorganizowały dwa sympozja poświęcone dostępności w czasie rzeczywistym globalnych danych teledetekcyjnych.

W jaki sposób dokonano selekcji referatów?

Podczas Kongresu UNISPACE prezentowane były tylko referaty zamawiane. Referenci zostali wytypowani przez agencje lub orga-

Sekretarz generalny ONZ Kofi Annan otwiera kongres UNISPACE III. Na pierwszym planie wśród gości prezydent Austrii Thomas Klestil

nizacje międzynarodowe. Jeśli chodzi o sympozja organizowane przy udziale ISPRS, doboru referentów dokonało Prezydium ISPRS. Tak było w moim przypadku, kiedy dwa lata wcześniej zwrócono się do mnie z propozycją przygotowania i wygłoszenia referatu na temat zastosowania metod fotogrametrycznych i teledetekcyjnych w prognozowaniu, monitorowaniu oraz usuwaniu skutków powodzi i pożarów lasów.

Czy były prezentowane także inne referaty z Polski?

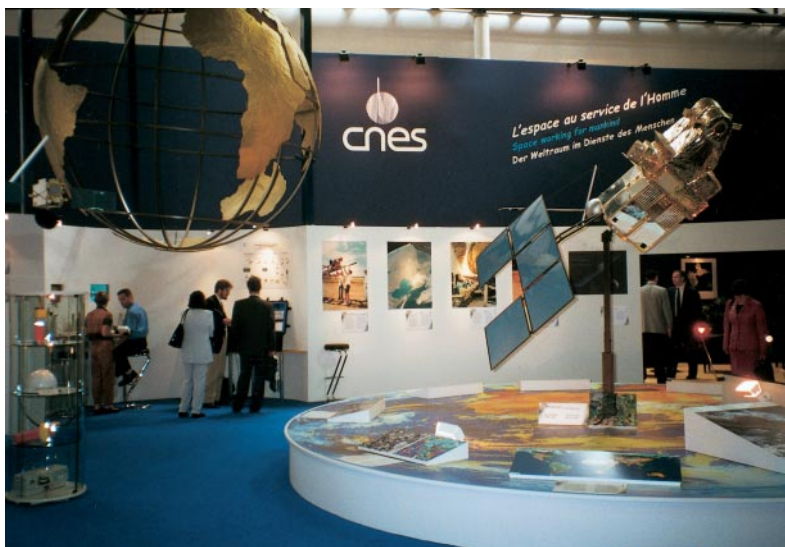
O ile mi wiadomo, prof. Oszczak z olsztyńskiej Akademii Rolniczo-Technicznej przygotował i wygłosił referat na jednym z posiedzeń Forum Technicznego. Codziennie odbywało się kilka sesji w tym samym czasie, a poza tym uczestniczyłem tylko w pierwszym tygodniu UNISPACE III, więc nie mam pewności, czy nie przeoczyłem jakichś polskich akcentów.

Jakie są rezultaty obrad UNISPACE III?

Zgodnie z tradycją ONZ opracowano i zatwierdzono raport końcowy podsumowujący obrady plenarne, jak i obrady poszczególnych sesji naukowo-technicznych. Przygotowano też i ogłoszono Deklarację Wiedeńską na temat przestrzeni kosmicznej i rozwoju ludzkości. Mam nadzieję, że za jakiś czas będę mógł na łamach GEODETY podać ważniejsze postanowienia tej deklaracji.

Serdecznie zapraszam.

Zdjęcia ze zbiorów IGIK

Ekspozycja francuskiej agencji kosmicznej